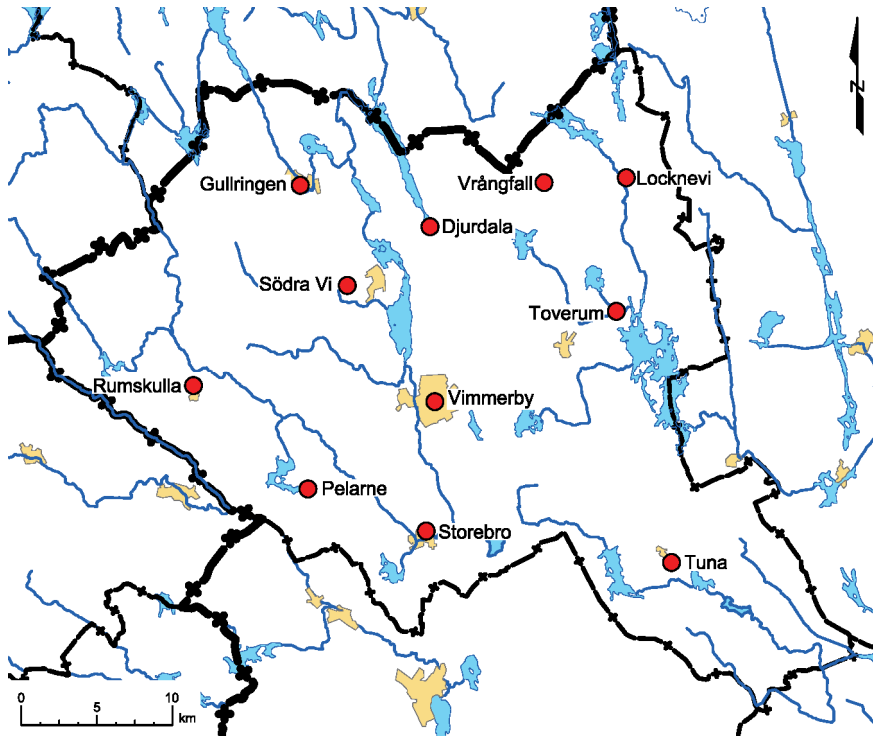

Vimmerby kommun

*Kommunstyrelseförvaltningen
Samhällsbyggnadsavdelningen*

Handlingsplan

Vattenförsörjningsplan

Projektansvarig:	Kommunstyrelsen
Projektledare:	Andreas Horste, Samhällsbyggnadsavdelningen
Arbetsgrupp:	Stefan Larsson, Kim Tietze, Therese Klingstedt, Emma Jonsson, Vimmerby Energi och Miljö AB Björn Holm och Daniel Johansson (2019), Miljö- och Byggnadsförvaltningen
Konsult:	Håkan Andersson och Lars Kylefors, Vatten och Samhällsteknik AB
Utgivare:	Vimmerby kommun Stadshuset 598 81 Vimmerby

Innehållsförteckning

1. ALLMÄNT	4
1.1. VATTENFÖRSÖRJNINGSPÅN FÖR VIMMERBY KOMMUN	4
1.2. HANDLINGSPLAN	4
1.3. INRIKTNING	4
2. SKYDD AV VIKTIGA VATTENRESURSER.....	5
2.1. SKYDD I DEN KOMMUNALA ÖVERSIKTSPLANERINGEN.....	5
2.2. VATTENSKYDDSSOMRÅDEN OCH VATTENSKYDDSFÖRESKRIFTER	6
ALLMÄNNA VATTENTÄKTER	6
ENSKILDA VATTENTÄKTER.....	8
2.3. UNDANRÖJANDE AV RISKER OCH FÖRORENINGSKÄLLOR INOM SKYDDSSOMRÅDEN FÖR ALLMÄNNA VATTENTÄKTER.....	9
3. SÄKERSTÄLLANDE AV ALLMÄNT DRICKSVATTENBEHOV	10
3.1. ÅTGÄRD FÖR ÖKAT VATTENUTTAG	10
4. RESERV- OCH NÖDVATTEN.....	11
RESERVVATTEN	11
NÖDVATTEN	13
5. MINSKA ONÖDIG DRICKSVATTENANVÄNDNING	14

1. Allmänt

1.1. Vattenförsörjningsplan för Vimmerby kommun

I framtagna vattenförsörjningsplan för Vimmerby kommun¹ görs en översiktlig genomgång av befintlig vattenanvändning och viktiga vattenresurser. Av denna framgår att vattentillgången inom kommunen generellt bedöms som god för allmän dricksvattenförsörjning, enskild försörjning, lantbruk och annan användning. Undantaget är Vimmerby tätort, där dagens dricksvattenförsörjning inte bedöms som tillräckligt säker i samband med längre torrperioder. Vattenförbrukningen inom Vimmerbys försörjningsområde domineras av livsmedelsindustrier och förbrukningen inom området förväntas totalt sett att öka.

1.2. Handlingsplan

Denna handlingsplan är en bilaga till vattenförsörjningsplanen och har tagits fram tillsammans med representanter från kommunstyrelseförvaltningens samhällsbyggnadsavdelning, miljö- och byggnadsförvaltningen samt Vimmerby Energi & Miljö AB. I handlingsplanen anges de åtgärder som prioriterats fram utifrån uppgifterna i vattenförsörjningsplanen. I planen anges vad som ska göras, av vem och inom vilken tid.

1.3. Inriktning

Syftet med handlingsplanen är att säkra vattenförsörjningen inom Vimmerby kommun i ett flergenerationsperspektiv. Inriktningen i detta arbete är då att

- Skydda viktiga vattenresurser
- Beakta kända föroreningar i närheten av viktiga vattenresurser
- Säkerställa vattenbehovet, även i samband med längre torrperioder
- Beakta behovet av reserv- och nödvatten
- Minska onödig vattenanvändning

¹ Vattenförsörjningsplan Vimmerby kommun, Vatten och Samhällsteknik AB 2018-05-29, reviderad 2019-11-07.

2. Skydd av viktiga vattenresurser

I enlighet med intentionerna i vattendirektivet omfattas alla vattenförekomster av målsättningen om god status, och när god status väl är uppnådd får den enligt direktivet inte försämrats. För ytvattenförekomsterna gäller god kemisk och god ekologisk status och för grundvattenförekomsterna gäller god kemisk och god kvantitativ status. Samhällets samtliga aktörer ska verka för att god status uppnås.

Vattenförsörjningen inom kommunen är särskilt viktig och skall därför prioriteras före andra intressen. Därför bör de vattenresurser som redan är eller i framtiden kan bli aktuella för dricksvattenproduktion garanteras särskilt skydd utöver intentionerna i vattendirektivet. Ett utpekande av viktiga vattenresurser i den kommunala översiktsplanen utgör inget juridiskt skydd, men visar inriktningen i den kommunala planeringen. Fastställande av vattenskyddsområden utgör däremot ett juridiskt skydd.

2.1. Skydd i den kommunala översiktsplaneringen

Åtgärd: Utpekade skydd av nedan angivna strategiskt viktiga vattenförekomster, där vattenskyddet ska prioriteras före andra intressen.

Ansvar: Samhällsbyggnadsavdelningen.

Tid: I samband med kommande översiktsplan.

Grundvattenförekomster (benämning enligt VISS):

- Västra Skogen och Vimmerby-Skillingarum
- Södra Vi-Sundsholm, Södra Vi och Södra Vi-Fågelhem
- Verveln-Gullringen
- Djursdalaformationen
- Storebro Övre och Storebro Nedre
- Tunaformationen
- Ydreforsformationen, Rumskulla-Stångån och Rumskullaformationen
- Stångån-Brånhult och Stångån-Björnebro
- Mariannelund-Länsgränsen och Mariannelund-Hjorten
- Magasin norr om Silverån, Mariannelundsåsen och Silverdalen

Ytvattenförekomster:

- Högerumsån; infiltrationsvatten i Västra Skogen.
- Juttern, med tillhörande avrinningsområde (i samråd med Kisa kommun); potentiellt framtida infiltrationsvatten.
- Stångån, uppströms Storebro; potentiellt framtida infiltrationsvatten.

2.2. Vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter

Fastställda vattenskyddsområden med tillhörande vattenskyddsbestämmelser är en god hjälp för att skydda viktiga vattenresurser. Dessutom finns det krav ställda i det åtgärdsprogram som vattenmyndigheterna fastställde i slutet av 2016 för landets kommuner. Enligt dessa ska kommunerna:

1. Anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³ per dygn.
2. Göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före miljöbalkens införande (1998) och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås.

Enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska dessa åtgärder ska vara vidtagna senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande, något som i praktiken är omöjligt men som ändå visar på betydelsen av att dricksvattentäkter ska skyddas.

Allmänna vattentäkter

De flesta vattenskyddsområdena är fastställda i mitten av 1980-talet. Undantaget är det för Södra Vi som fastställdes 1973 och det för Västra Skogen och Skillingarum, där bestämmelserna fastställdes 1996 och skyddsområdet reviderades 2010. En ny översyn av skyddsområdet för Västra Skogen och Skillingarum med tillhörande bestämmelser pågår.

Det är angeläget att befintliga vattentäkter ges ett gott skydd i enlighet med moderna riktlinjer och med hänsyn till de faktiska förhållanden som nu råder för varje vattentäkt. Nedan anges den prioriteringsordning som bör följas.

Åtgärd: Framtagande av förslag till vattenskyddsområden med tillhörande vattenskyddsbestämmelser (att lämna in till länsstyrelsen).

Ansvar: Vimmerby Energi & Miljö AB.

Tid: Se tidplan nedan.

Tidplanen anpassas till huruvida det sker andra utredningar kring vattentäkten i enlighet med kap. 3.1 nedan. Samtidigt ska riskinventeringar enligt kap. 2.3 nedan göras. Samtliga skyddsområden ska vara klara för inlämning till länsstyrelsen senast 2025.

Vattentäkt	Tid	Vattenskyddsområde och tillstånd
Vimmerby - Västra skogen och Skillingarum	2021–2023	Vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter för vattentäkterna Västra Skogen och Skillingarum fastställdes 1996. 2010 reviderades skyddsområdet men föreskrifterna gäller från 1996. Diskussion pågår med länsstyrelsen. Arbetet avvaktar resultat av pågående utredningar i vattentäktområdet, se kapitel 3.1. Skillingarum har vattendom från 1968. Västra skogen har vattendom från 2006.
Södra Vi	2021–2022	Ny vattentäkt och vattendom från 2005. Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns endast för den gamla tåkten (1973), vilket inte längre är tillräckligt.
Gullringen	2022–2023	Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns från 1984. Befintligt skyddsområde omfattar endast inre skyddszon. Viktigt att beakta Vervelån. Vattendom saknas.
Storebro	2023–2024	Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns från 1980. Vattendom saknas.
Toverum	2023–2024	Skyddsområde och vattendom saknas.
Rumskulla	2023–2024	Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns från 1986. Vattendom saknas.
Tuna	2023–2024	Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns från 1984. Vattendom saknas.
Djursdala, Backa–Källstad	2023–2024	Skyddsområde med tillhörande föreskrifter finns från 1984. Vattendom saknas.
Locknevi	2023–2024	Skyddsområde och vattendom saknas.
Vrångfall	Prioriteras ej pga. mindre än 10 m ³ /dygn.	Skyddsområde och vattendom saknas. Vattenuttag endast 2–4 m ³ /dygn.
Pelarne	Prioriteras ej pga. mindre än 10 m ³ /dygn.	Skyddsområde och vattendom saknas. Vattenuttag endast 2–4 m ³ /dygn.
Djursdala, skolan	Prioriteras ej pga. mindre än 10 m ³ /dygn.	Skyddsområde och vattendom saknas. Vattenuttag endast 2–4 m ³ /dygn.

Skyddsområden med tillhörande vattenskyddsbestämmelser saknas visserligen för Vrångfall, Pelarne och Djursdala (skolan) men produktionen uppgår där endast till 2–4 m³/d, varför skyddsområden i nuläget inte prioriteras för dessa vattentäkter.

Enskilda vattentäkter

Vattenskyddsområden med tillhörande vattenskyddsbestämmelser ska i första hand tas fram för dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget uppgår till mer än 10 m³ per dygn. För vattentäkter mindre än dessa ska vattenskyddet rent allmänt beaktas t. ex gentemot gödningsmedel, avlopp och andra föroreningar.

Åtgärd: Framtagande av vattenskyddsområden med tillhörande vattenskyddsbestämmelser för dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget uppgår till mer än 10 m³ per dygn.

Ansvar: Miljö- och byggnadsförvaltningen.

Tid: Inventering av aktuella vattentäkter under 2021–2025.
Därefter verka för att huvudmännen för dessa täkter tar fram och låter fastställa vattenskyddsområden med tillhörande skyddsbestämmelser.

2.3. Undanröjande av risker och föroreningskällor inom skyddsområden för allmänna vattentäkter

I samband med framtagande av vattenskyddsområden genomförs riskinventeringar och riskanalyser i syfte att undanröja föroreningar från befintliga föroreningskällor, pågående verksamheter och olyckor. Detta görs normalt av VA-huvudmannen.

Ansvar för att undanröja allvarliga risker och föroreningskällor åvilar fastighetsägaren. Kommunen är fastighetsägare till samtliga aktuella vattenskyddsområden, varför kommunen (samhällsbyggnadsavdelningen) tillsammans med VEMAB bör ansvara för att identifierade risker vid behov undanröjs.

Åtgärd: Successivt, i takt med att riskanalyser görs i samband med framtagande av vattenskyddsområden, beakta och vid behov initiera åtgärder för de risker som identifieras vid Vimmerby kommuns allmänna vattentäkter.

Ansvar: Samhällsbyggnadsavdelningen, i samverkan med Miljö- och byggnadsförvaltningen samt Vimmerby Energi & Miljö.

Tid: Se tidplan för framtagande av vattenskyddsområden ovan (kap. 2.2).

3. Säkerställande av allmänt dricksvattenbehov

3.1. Åtgärd för ökat vattenuttag

Åtgärder för en ökad vattenproduktion berör enbart det allmänna försörjningsområdet för Vimmerby tätort, inklusive Frödinge, där kapaciteten riskerar att bli otillräcklig i samband med längre torrperioder. I övriga kommunen bedöms vattentillgången generellt som tillräcklig.

Åtgärden innebär att det först undersöks huruvida tillräcklig vattenmängd kan erhållas genom ett ökat uttag i Skillingarum-täkten. Baserat på det resultatet fortsätter arbetet med ytterligare utredningar, undersökningar och åtgärder. Omfattningen och genomförandet av dessa fortsatta arbeten definieras efter de förutsättningar som successivt uppstår.

I samband med genomförandet av dessa åtgärder bör översynen av vattenskyddsområden enligt kapitel 2.2 beaktas.

Åtgärd: Utredda och undersöka möjligheterna till att ta ut mer vatten ut befintliga brunnar i Skillingarum, inom befintlig vattendom.

Beroende på resultatet efter denna åtgärd kan följande åtgärder vidtas:

- Utredda och undersöka möjligheterna till att ta ut mer vatten ur en ny brunn i Södra Vi, i enlighet med befintlig miljödömdom.
- Genom praktiskt försök undersöka möjligheterna till att ta ut mer vatten från sjön Hjorten, strax norr om Korka Damm.
- Utredda och undersöka möjligheterna till att ta ut mer vatten ur befintliga vattentäkter i Västra Skogen.
- Utredda förutsättningarna för förbehandling av infiltrationsvattnet i Västra Skogen, i syfte att förbättra kvalitén på det vatten som infiltreras ner i vattentäkten.
- Utredda möjligheter till kompletterande infiltration i Västra Skogen eller Södra Vi, dels med avseende på val av ytvatten, dels plats för infiltration.

Ansvar: Vimmerby Energi & Miljö AB.

Tid: Start 2018, med mål om att uppnå tillräcklig kapacitet 2022.

4. Reserv- och nödvatten

Med reservvattenförsörjning menas att hela eller delar av den ordinarie dricksvattenförsörjningen är så oanvändbar att försörjningen måste ske från en alternativ vattentäkt eller ett alternativt vattenverk.

Nödvattenförsörjning används vid avbrott i ordinarie dricksvattenförsörjning och baseras på vattentankar som körs ut till och ställs upp i det berörda området. Med hänsyn till att mängden vatten i tankarna är begränsad är detta främst avsett för mat, dryck och personlig hygien.

Reservvatten

Vattentäkterna i Skillingarum, Västra Skogen och Södra Vi försör normalt Vimmerby försörjningsområde med cirka var sin tredjedel. Om någon av de tre vattentäkterna slås ut kan de andra två fortsätta att försörja Vimmerby. Det finns således en viss beredskap i detta system, men det kan inte försörja Vimmerbys hela behov. Särskilt svårt är det i samband med torrperioder, då täkterna i Västra Skogen och Södra Vi riskerar att gå ner i produktion.

I vattenledningen mellan Södra Vi och Vimmerby kan endast vatten ledas från Södra Vi till Vimmerby. I det fall täkten i Södra Vi slås ut finns det således ingen möjlighet att försörja Södra Vi med vatten från Vimmerby, såvida inte åtgärder vidtas i form av pumpar och andra anordningar så att den befintliga ledningen kan användas i motsatt riktning. Att lägga ytterligare en ledning har tidigare bedömts som mycket svårt med hänsyn till motstående markägareintressen.

Kommunens övriga orter har inga reservvattentäkter. I de fall vattenförsörjningen i någon ort inte fungerar körs vatten till dessa orter i tankbil från Vimmerby.

Potentiella reservvattentäkter för Vimmerby tätorts försörjningsområde finns inom kommunens gränser, främst i Ydrefors-Rumskulla- och Mariannelund-Silverån- formationerna i väster, men även i Storebro- formationen söder om Vimmerby.

I det fall vattentäkterna i Storebro eller Gullringen slås ut bedöms det finnas potential för nya vattentäkter i dessa åsar, dock beroende på var och hur befintlig täkt slagits ut. I övriga orter är produktionen förhållandevis låg och även där bedöms en utslagen vattentäkt som möjlig att ersätta i närområdet.

Åtgärd: Reservvattenberedskap för kommunens allmänna vattentäkter, med hjälp av strategin nedan.

Ansvar: Vimmerby Energi & Miljö AB.

Försörjningsområde Vimmerby

Optimering av vattentäkterna i Skillingarum, Västra Skogen och Södra Vi var för sig, i enlighet med åtgärder för ökat vattenuttag, se kap. 3.1. Idéer med kompletterande infiltrationsvatten finns i vattenförsörjningsplanen.

Genom att optimera de tre vattentäktssområden var för sig åstadkoms såväl en säkerställd normal produktion, inklusive beredskap mot torrår, som en god beredskap i händelse av att någon av dessa vattentäkter slås ut.

Tid: Start 2020, se Åtgärder för ökat vattenuttag, kap. 3.1.

För en långsiktig säkerhet skyddas Ydrefors/Rumskulla- och Mariannelund/ Silverån- formationerna i översiktsplanen (enligt kap. 2.1).

Försörjningsområde Södra Vi

Framtagande av en rutin eller handlingsplan för att i befintlig ledning mellan Södra Vi och Vimmerby kunna försörja Södra Vi med reservvatten. I samband härmed utvärderas behovet av nödvändig utrustning.

Tid: År 2021.

Försörjningsområde Storebro

Förutsättningar för en alternativ vattentäkt i samma isälvsavlagring (Storebro Övre) utreds. Om så bedöms möjligt förbereds för en reservvattenförsörjning.

I utredningen ska bl. a ingå genomgång av befintliga uppgifter och översiktliga geologiska karteringar/undersökningar med avseende på jordlagerföljder och grundvattenbildning.

Tid: 2023–2025.

Försörjningsområde Gullringen

Förutsättningar för en alternativ vattentäkt i samma isälvsavlagring utreds. Om så bedöms möjligt förbereds för en reservvattenförsörjning.

I utredningen ska bl. a ingå genomgång av befintliga uppgifter och översiktliga geologiska karteringar/undersökningar med avseende på jordlagerföljder och grundvattenbildning.

Tid: 2023–2025.

Övriga allmänna försörjningsområden

Behov och förutsättningar för reservvattentäkter värderas.

Tid: 2025–2026.

Nödvatten

Med nödvatten avses primärt försörjning av dricksvatten i samband med störningar i vattenverk eller distributionsnät, men eftersom avsaknaden av reservvattentäcker är tämligen stor kan även störningar i befintliga vattentäcker innebära behov av nödvattendistribution. För en väl fungerande nödvattenberedskap krävs utvecklade arbetsrutiner för t. ex omkoppling av distributionsledningar, tillgång till mobila tankar m.m. Även prioritering av abonnenter bör ingå.

Nödvattenberedskapen bör även omfatta de hämtställen som finns för hushåll med enskild vattenförbrukning.

Åtgärd: Ta fram en nödvattenplan för Vimmerby kommun.

Ansvar: Vimmerby Energi & Miljö, i samråd med Samhällsbyggnadsavdelningen och Räddningstjänsten.

Tid: Senast 2021.

5. Minska onödig dricksvattenanvändning

Dricksvatten bör ses som en ädel produkt som i princip endast bör användas till just dricksvatten/livsmedel. Visserligen finns det för det mesta gott om vatten inom kommunen och dricksvattenframställningen är förhållandevis billig, men inför torka eller andra bristsituationer är det en fördel om förebyggande åtgärder är vidtagna och rutiner finns för att minska onödig användning. Följande kan då vara lämpligt att arbeta med:

- Hitta användningsområden där dricksvatten kan ersättas med annat vatten t. ex vid bevattning av idrottsplatser, parker etc. Annat vatten kan vara dag- eller annat ytvatten, inte nödvändigtvis fullvärdigt dricksvatten.

Ansvar:

Samhällsbyggnadsavdelningen, i samråd med Vimmerby Energi & Miljö.

- Bearbeta storförbrukare att minska sin användning.

Ansvar:

Vimmerby Energi & Miljö.

- Informationskampanjer till alla dricksvattenanvändare om att minska förbrukningen.

Ansvar.

Vimmerby Energi & Miljö, i samarbete med miljö- och byggnadsförvaltningen.

- Minska läckaget i det allmänna dricksvattenledningsnätet.

Ansvar:

Vimmerby Energi & Miljö.

- Bättre kontroll på uttag från det allmänna ledningsnätet t. ex så kallat byggvatten och brandvatten.

Ansvar:

Vimmerby Energi & Miljö.

Insatser enligt ovan diskuteras och beslutas i samband med de möten som arbetsgruppen för VA-planen håller 2 gånger per år (enligt kapitel 11 i VA-planen).